

Edinost

Boj proti fašizmu; je boj
vsakega poštenega redolju-
ba; vsakega delavca in de-
lavke — pač vsakega brez
izjeme na politično, narodno
ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:

Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Vol. 2. No. 61

Price 5c.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO

FRIDAY, MAY 19 1944

Price 5c.

Let. 2. št. 61

King priporoča vzajemnost in kooperacijo

ODNOŠAJI MED KANADO IN ZDRUŽENIMI
DRŽAVAMI NAJ BI SLUŽILI ZA PRIMER

London — Govor v britski zbornici ministrskega predsednika MacKenzie Kinga, je zvrnil dokaj pozornost med zunanjimi in diplomatskimi krogi, ko je odločno povdarjal potrebo o vzajemnosti in kooperaciji med narodi po skončani vojni. Kot za primer je navedel dobre medsebojne odnose med Kanado in Zdrženimi državami.

Njegovemu govoru se polaga večja pozornost tudi radi tega, da je poleg potrebe skupnega posvetovanja predsednikov britskih Dominionov po vseh važnih vprašanjih takoj se tako skupno kakor posamezno držav Britskega Commonwealtha, vztrajal na stališču, da odločajo posamezne države po svojem neodvisnem načinu, toda v smeri dobrih medsebojnih odnosov in sporazuma.

Medtem premier King, je dokaj obširno razložil vlogo Kanade v tekoči vojni, posebno s vojnomo proizvodnjom katera v marsikaterih produktih prednjači med zunanjimi državami, ki so po prebivalstvu dva, tri in skoraj desetkrat močnejše.

V zadnjih štirih letih celotna produktivnost se je povečala skoraj za 50 odstotkov v primeru prejšnjih let, ozir. let z prosperiteto. Nobenega dvoma ni, da je mogoče obdržati produktivno moč dežele le v medsebojni vzajemnosti in povojno kooperaciji z narodi, ter z tem ne samo odstraniti brezdelje in reliefne miloščine, marveč zagotoviti celoten narodni in gospodarski progres.

Vladni zbornici so na dnevnem redu rasprave in

posvetovanja o zdravstvenem načrtu, pokojnini onemoglim in vojnini vdovam, kakor tudi začetni pomoči povrnjenim vojakom po vojni predno bodo vpisani ali pa nameščeni na svoje prene službe in dela. Na vpogled vse to predočuje, da se če tudi počasnih korakov da se določajo posamezne koristne stvari za ljudstvo vsplnem. Toda največje in sicer dokaj pomankljivo breme v socialnih zadevah, je odsotnost potrebnih socialnih zakonodaj na podlagi pravičnejše obremenitve napram davkoplačevalcem posebno mezdnim delavcem in delavka.

Rušilec Valleyfield potopljen

Ottawa, 16 maja — Angus Macdonald, minister mornarice je včeraj naznanil, da je nekje v severnem Atlantiku potopljen kanadski rušilec Valleyfield, po sovražni podmornici za časa patrole.

Valleyfield je prvi kanadski parnik te vrste potopljen po sovražni podmornici.

Pet mornarjev je bilo na mestu mrtvih, dočim je 121 pogrešanih in rešilo se je komaj 38 od celotne posadke.

Potopitev rušilca Valleyfield v severnem Atlantiku, je dokaj opomin zavezniški mornarici proti sovražnih podmornic, kljub temu da je njihovo piratsko delovanje precej omejeno v preteklem letu. Tembolj zdaj, ko se nahajamo pred velikimi ofenzivami v Zapadni Evropi.

Pregled bojnih črt proti fašizmu

ZAPADNA FRONTA JE DOZORELA — PRIPRAVNA JE — TUDI
VZHODNA JE PRIPRAVNA — MOSKVA.

Razen zračne aktivnosti cela vzhodna bojna črta je primeroma mirna in to daje mrzlične skrbi nacističnim vpadnikom.

Moskva — Medtem ko je cela vzhodna bojna črta primeroma mirna, razen zračne aktivnosti sovjetskih bombnikov, kateri razbijajo nacistične položaje in rezervne koncentracije, daja z tem zelo mrzlične skrbi nacističnim vpadnikom, kateri napovedujejo močno ofenzivo Rdeče Armade od Baltiškega do Črnega morja. Napovedati pa ne morejo, kje bo glavni udarec in ali prične prejšnji na Zapadu Evrope ali pa na vzhodni bojni črti.

Vojni poročevalec je potom radio postaje v Moskvi med drugim dejal: "Zapadna fronta je dozorela — pripravna je tudi vzhodna." Določeno čas za Zapadno fronto je dozorel in tudi strateško je pripravna. Hitlerjeva klika ne more več zatajiti vničujočih udarcev s

zapada in vzhoda, ki so koleno potrebni za skorajšno zmago svobodoljubnih ljudstev.

Vojni poročevalec je nadalje v svojem poročilo povdaril o važnosti gornje napovedi, ki je bila izrečena nekaj krat potom sovjetskih vodij, da bodo Anglo-Ameriške sile v koordinaciji Rdeče Armade, zmogne zdrobiti takozvano evropsko "trdnjavo" nazifašistov.

Nobenega dvoma ni, da primeroma zatišeje na vzhodni bojni črti daja precej slutnje o približavajoči nevihti proti nacističnim razbojnikom in da se bliža istim zadnja ura. Do tega zaključka pridemo tudi iz napovedovanja zavezniških priprav za ustanovitve druge fronte v zapadni Evropi.

Kakor je omenjeno na celi bojni črti in sicer potem ko je Rdeča Armada očistila Krimsko otočje od nacističnih in rumunskih sil, ni večje vojne aktivnosti, razen sovjetske zračne aktivnosti bombardiranjem nacističnih položajev in pa koncentracije sovražnih rezervnih sil.

Nacistični krogi so precej vznemirjeni vsled takega zatišja in pripravljajo zdaj civilno prebivalstvo za vporabo za domačo obrambo. Vemo pa kako so se pred štiri leti šopirili na vsa usta zasmehujoč takrat organiziranje domače obrambe v Angliji in pozneje v Sovjetski Uniji. Za zasluge svojega zasmehovanja in strašnih zločinov nad ljudstvom Evrope, bodo vsekakor podvrženi zdravilom svojega izuma v Berlinu.

OSVOBODILNA VOJSKA OSVOBODILA NADALJNA MESTA

Ljute bitke se nadaljujejo na vsih važnih točkah v Jugoslaviji. Sovražnik utrpel večje izgube v Sloveniji in ni dosegel uspeha.

London — Oddelki Narodne Osvobodilne vojske so zadnjega tedna porazili okupatorske sile v Albaniji in pri tem pobili večje število sovražnih vojakov, se glasi poročilo iz glavnega stana maršala Tita. V Albaniji so ob tej priložnosti, kjer se bori 30.000 albanških rodoljubov proti okupatorskim silam, osvobodili mesto Korica, Albanian in Berat, ter Hercegovini Trebinje.

Precej ljute bitke so v teku na vsih točkah bojne črte

Pismo Partizanskega Kapitana

Dragi Ata!

V početku mojega pisanja Vas prav lepo pozdravljam. Zelo me veseli, da sem dobil po zelo dolgem času zopet priliko da Vam napišem par vrstic.

Najprvo Vam sporočam žalostno vest, da je padel Tone, v borbi kot partizan. Tudi Ludvik je bil lažje ranjen, sedaj je že primeroma dober. Jaz se nahajam na Malti v bolnici, ranjen sem v levo stegno. Ranjen sem bil v Jugoslaviji 17-XII-1943, imam zdrobljeno kost, pa upam da bom kmalu boljši ko mi snamejo gips, da bom lahko po malo tudi hodil.

Mati se nahaja nekje v Ljubljani. Lansko leto so jo zaprli Italijani zaradi nas, ko smo šli v Partizane. Po kapitulaciji so jo zopet izpustili. Pri teti in očetu sem bil nazadnje predno sem šel k Partizanom, ali to je že dolgo časa, ker sem že dve leti v Narodni Osvobodilni vojski Jugoslavije. Komaj čakam da ozdravim, da grem nazaj v borbo.

Zelo mi je žal za Toneta. Bil sem zraven ko je padel. Dosti je pretrpel dve leti v bivši Jugoslaviji pri vojaki, zatem pa še v naši vojski. Predno končam z mojim pisanjem, Vas prosim ako bo Vam mogoče da mi odpišete vsaj par vrstic, da bom vedel da ste živi. Se to Vam povem, da sem pri naši vojski komandant batalijona, oficirski čin imam Kapetana. Vaš sin, Ortač Ivan. Malta, 5-3-1944.

LAUSCHE NOMINIRAN ZA GOVERNERJA

Cleveland — Župan Frank J. Lausche, član društva 614 SNPJ, je dobil nominacijo za governorja na listi demokratske stranke. Dobil je 110.000 glasov več kot njegov glavni protikandidat, bivši kongresnik Martin L. Sweeney. Druga kandidata za nominacijo governorja na listi demokratske stranke sta bila Walter Beartschi in Frank Dye.

Premier obišče armado

London — Premier King, kateri se je vdeležil konference britanskih Dominionov, predno se povrne v Kanado, obišče Kanadsko armado nekje v Vel. Britaniji, se glasi poročilo iz Londona.

Iz podrobnejših poročil o poteku konference britanskih Dominionov, je ugotoviti, da je sledila na podlagi osnove zavezniškega sporazuma v Teheranu. Kajti, kakor je prej poročano, konferenca je ugotovila prvotno potrebo zmagati nad Hitlerjevo Nemčijo v Evropi, kot glavno fašistično silo osi, katera bo močno vplivala za zmago nad Japonsko. Medtem tudi

v Jugoslaviji. Vsled vedno večje nevarnosti za promet po jugoslovanskih železnicah, in vsled vedno večjih porazov nacističnih sil, razjarjeni nacistični morilci skušajo s zaporednimi napadi zdrobiti odpor Narodne Osvobodilne vojske in si zagotoviti na ta način večjo varnost.

Posebno boji se nadaljujejo v centralni in vzhodni Bosni, Dalmaciji, Koroški in Sloveniji itd. Toda nacistične sile kljub svoji razjarjenosti in pa zapovedi iz Berlina, niso uspeli doseči v zadnjem tednu niti enega uspeha, tembolj nasprotno Narodna Osvobodilna vojska če tudi pod ceno večjih izgub je obdržala svoje položaje na vsih krajih, ponekod pa celo okupirala nekoliko nadaljnih mest in vasi, kakor je omenjeno. Tak slučaj dobimo v Sloveniji, kjer si so Nemci prizadevali zavzeti žužemberg, toda proti uspehu in pri tem pa utrpeli ne manj kot 300 vojakov in častnikov ubitih v tej bitki.

V Centralni Bosni in Dalmaciji, se nadaljuje ljute bitke posebno ob obrežju Dalmacije, dočim pa v Bosni poleg nacističnih okupatorjev sodelujejo z njimi Mihajlovičev četniki, se glasi obtožba iz glavnega stana maršala Tita. Ko so Nemci vodili ofenzivo v Bosni, Mihajlovič je osebn načeloval svojim četnikom, vsebuje obtožba.

Zavezniški letalci so zopet bombardirali nacistične položaje ob Jadranskem obrežju, glavni štab na otoku Plješac, ter pred nedavnim potopili dva nacistična parnika nedaleč Dubrovnika.

Predsedniške volitve v Zdr. Državah

New York — Popularnost predsednika Roosevelta in pa odločnost v marsikaterih zadevah v tekoči dobi, ga postavlja zopet na prvo mesto v prihodnjih predsedniških volitvah to jesen.

Število poslancev demokratske stranke je že zdaj zagotovljeno v vseh volilnih okrožjih. Pred zadnjimi volitvami je v tem času imela 77 manj kakor je bilo potrebno, dočim jih ima zdaj 677 da jih je pa potrebno le 589.

Ze iz tega je ugotoviti v primarnih volitvah, da ima predsednik Roosevelt ogromno podporo ljudstva in da v prihodnjih volitvah bo dejansko vprašanje pred volilci, podpirati Roosevelta, ker z tem bodo obenem podpirali celotne stvari tekoče vojne in povojne kooperacije med narodi, kjer bodo pa Zdruzene države zelo ogromna podpora v tem oziru.

VLOMILCI ODNESLI \$1,300.00

Toronto — Zadnje nedeljo, ozir. maternji dan, so štiri vlomilci vleteli v cvetličarno Erle McGuinness, Kingston Rd., ter odnesli \$600.00 gotovine in 700 dolarjev vrednosti vojnih bon-dov.

Policija in detektivi so bili takoj v sledu vlomilcem in kaj kmalu so bili trije aretirani. Izjava pa ne pove podrobnosti o njihovem imenu, kakor tudi o ukradenem denarju. Najbrž da je glavni vlomilec še na svobodi.

za povojno rekonstrukcijo in nadaljni sporazum za dobre in vzajemne odnose med zavezniki.

Zavezniška armada prebila nacistično črto

LJUTE BITKE SO V TEKU NAD RAPIDOM IN CASSINO-FORMIA CESTO

Napulj, 17 maja — Britski in indijski oddelki so zdrobili nemško utrdbo pri Pignataro ob podnožju doline "Liri Valley", štiri milje južno-zapadno od Cassino, ozir. ceste ki pelje iz tega mesta v Rim. Nadaljuje se ljuta bitka ob tej dolini, kjer si sovražnik prizadeva pod vsako ceno zadržati zavezniško armado in z tem seveda tudi komunikacijski spoj med Cassino in Rimom.

Zavezniška armada kakor trdijo poročila, je napredovala na celi bojni črti, namreč potem ko je zdrobila sovražnikov odpor ob znani Gustav obrambni črti, na katero je sovražnik polagal največ zaupanja proti ofenzivi zavezniških armad. Toda zavezniška armada je takoj z prvimi udarcem prebila Gustav črto na dolžini nekkih 15 milj, ter napreduje stopnjema nad Rapidom in Cassino-Rim cesti.

Zavezniška zračna armada je pa ponovila zaporedno bombardiranje nemških industrijskih centrov, po prejšnjih zračnih ofenzivah. Del zračne armade, ki podpira zavezniško ofenzivo v Italiji, zadaja občutne udarce sovražniku v njegovem zaledju za dobave orožja in koncentracij rezervne armade.

Medtem nacistične sile si prizadevajo vsled močnega bombardiranja zavezniške zračne armade nemških industrijskih centrov, bombardirati London in drugod važne objekte v Angliji, da na ta način podvzajajo moralno svojega ljudstva, katero postaja nezaupljivo na propagandno zmago Hitlerja, za-

eno pa vidno dejstvo ki dokaj ovira tudi nacistične kroge je približavajoča ofenziva zapadne Evrope. Kot potrđilo tega je ugotoviti na podlagi vesti, da nacistične sile vezbajo civilno prebivalstvo in slučaju ofenzive zavezniških armad na evropski kontinent.

Dies doživel poraz

Washington — Martin Dies, znani ameriški reakcionar ter eden od vidnih pravakov proti progressu in napredku, videč svoj končni poraz in svojih vročih sopotnikov, je izjavil, da ne želi kandidirati v poslansko zbornico v prihodnjih volitvah, marveč povrniti v privatno življenje.

Kaj je pognalo Diesa v privatno življenje iz znane histerične propagandne gonje, zlasti ustvarjanjem razkola med javnim mnenjem s znano potezo "rdečim strahom", ni težko dognati že radi dejstva, da je celo v njegovem volilnem okrožju porazena njegova kandidatura, ko se je narod v splošnem izrekal za demokratično stranko in do cela zavrgel histeričnega propagandista proti napredku in progressu ameriškega ljudstva. Ne manj važno dejstvo poleg vsega pa je, da je unijsko gibanje CIO., podvzelo potrebne korake in prikaže razdorno delo med ameriškim ljudstvom posebno delavci, M. Diesa.

(Nadaljevanje na 3 str.)

Ustanovitev druge fronte bi omejila nadaljno nazistično ofenzivo v Jugoslaviji - Tito

Nacisti si prizadevajo zadržati razdvojene sile Narodne Osvobodilne Armade.

Glavni Stan Maršala Tita

— V pričetku tega meseca ameriški dopisnik John Tabolt v prisotnosti Stojan Pribičevića, je imel daljši intervju (pogovor) s maršalom Narodne Osvobodilne in Partizanske vojske, Josip Broz Tito. Pogovor je bil značilnejši, ker je to prvi intervju zunajnih poročevalcev zavezniškega časopisja s maršalom Titom, na njegovem glavnem stanu, kateri se nahaja napram trditvi omenjenega poročevalca komaj 20 milj od prvih bojnih pozicij nekje v Jugoslaviji.

Maršal Tito, je ob tej priložnosti podal celoten pregled vojnih operacij Narodne Osvobodilne vojske, potrebi ustanovitve druge fronte v zapadni Evropi, katera bi sprečila nadaljne nacistične ofenzive v Jugoslaviji, kakor tudi potrebi večjih zalag Narodni Osvobodilni vojski z strani zaveznikov. Med drugim maršal Tito o celotni akciji pravi naslednje:

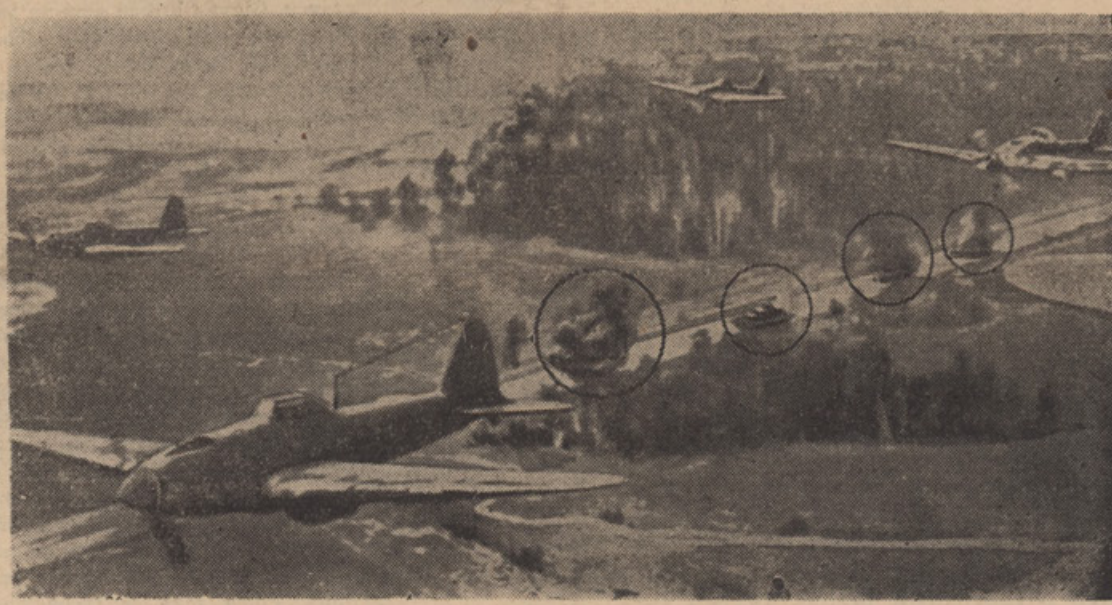
"Trdno sem prepričan, da bo ustanovitev druge fronte v zapadni Evropi, ne samo sprečila nadaljno nacistično ofenzivo v Jugoslaviji, marveč nasproti bi omogočila Osvobodilni armadi podvzeti splošno kontra ofenzivo

na vsih krajih."

Nadalje maršal Tito pravi, da pričakuje vsekakor večjo pomoč v bodoče in na podlagi "lend lease" ne samo za točasno armado, katero se računa na različni način, marveč armado 600.000 bojnikov. Poleg tega, če tudi zaenkrat Nacionalni komitet ni oficijelno vložil zahtevo za njegovo priznanje in ne pričakuje večjih težkoč, vendar bi njegovo priznanje bilo v interesih jugoslovanskih ljudstev, posebno pa militarnim interesom v enotnih akcijah v borbi proti eno inistega sovražnika.

VEČ KOT POLOVICA OZEMLJA OSVOBJENO

Maršal Tito je na vprašanje omenjenega dopisnika koliko ozemlja Jugoslavije po njegovem mnenju je osvobodeno odgovoril, da je več kot polovica jugoslov. ozemlja osvobodeno, da si pa ni spojeno v eno samo področje. Sovražnik si prizadeva vse v svoji moči, da spreči Narodno Osvobodilno vojsko spojiti bojno črto. Njene sile so še razdvojene in vodi borbo na več krajih v raznih pokrajinah odvojeno ene od drugih. Nazifašisti-

Gornja slika kaže, kako sovjetski letalci pobijajo nacistično tankovno kolono na vshodni bojni črti.

"EDINOST"

Published weekly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevaajo. Rokopis nenarodenih
člankov in dopisov se ne vrača.

Ustanovitev druge fronte in politične intrige

Na drugem mestu v tem iztisju je pričel in sicer prvi intervju zunajnega poročevalca za Unit. Associated Press, maršala Narodne Osvobodilne in Partizanske vojske, Josip Broz Tita.

Maršal Tito je na vprašanje: ali bodo nacisti podvzeli znova ofenzivo proti Narodni Osvobodilni in Partizanski armadi v kratkih besedah odgovoril rekoč: "Da je prepričan da bi ustanovitev druge fronte v zapadni Evropi ne samo onemogočila nacističnim silam podvzeti znova ofenzivo, marveč omogočila Narodni Osvobodilni in Partizanski armadi podvzeti ofenzivo in vseh krajih proti ofenzivi in isti, mah, ko bo zavezniška armada udarila na zapađu."

Izjava maršala Tita je tem značilnejša v očigled ogromnih priprav za naval zapadne Evrope o katerih se govori dan za dnevom in pripravljaj ljudstvo k splošnim naglam za tak trenutek. Nobenega dvoma ni, da je poleg orožja in armade treba pripraviti tudi javno mnenje, opogumiti ljudstvo v splošnem zlasti armado k tako velikim naglam katerih je cilj zadati dokončni in smrtni udarec fašističkim telovajem in razbojnikom. Ravno tako ni dvoma da bo v tem slučaju Narodna Osvobodilna in Partizanska armada v Jugoslaviji, katera po vseh znakih narašča s pritokom ne samo novimi bojevniki Slovencev, Hrvatov, Srbov, Črnogorcev itd., narodnih manjšin, tembolj s partizanskimi oddelki Bolgarov, Rumunov, Grkov in Madžarov. In ravno v tem je pomen izjave maršala Tita, ko je dejal, da je potrebno računati na zaloge ne dvesto, marveč 600 tisočno armado že zdaj.

Spričo teh razmer in naklonjenih predpogojev za splošno invazijo, dobimo še zmiraj posamezne politične ovire, ki skušajo povzročiti na znotraj nesporazum na račun, kdo naj bi imel večjo besedo nad Balkanom, centralnom, zapadnom in severnom Evropom, kljub temu da zavezniški sporazum odločno odklanja tako zamisel in izražje soglasje, da se bodo zavezniški dosledno držali svojih obveznosti napram sporazumu, kateri izključno določa popolno razorožitve Nemčije, ter samo-odločno narodov po končani vojni o bliku in pa formi svojih držav.

Nekateri krogi napovedujejo češ, da je potrebno imeti razliko pri bombardiranju vojnih in drugih objektov v Franciji, kakor pa drugod. To so zlasti krogi, ki so bili proti bombardiranju Rima, kateri so naslovili tudi protest na vojaške oblasti in zahtevali da se Rim vpošteva za "odprto mesto", če tudi so vnaprej vedeli, da bodo nacistične sile ne glede na Rim in stoletna cerkvena poslopja izkoristili za trdnjave v borbi proti zavezniški armadi. Torej napoved posameznih grofov s ozirom kdo naj bi imel večjo oblast po končani vojni, ter grogov ki napovedujejo obzirnost v očigled invazije med ozemljem okupiranim s strani nacističnih okupatorjev, je nič drugega, kakor politična spekulacija in intrige.

V borbi proti sovražniku ne more in tudi ne sme obstajati kakršna koli obzirnost razen da je to v prid splošnih stvari tako borbe, kakor tudi ljudstvu za povečanje odpora. Kdor predvideva obzirnost vsled posameznih zgodovinskih poslopj, daje sovražniku le priliko, da pobije več naših mož in fantov. Kajti sovražnik se ni oziral na zgodovinska poslopja, ne v Londonu, ne v Parizu, Ljubljani ali Beogradu, kakor tudi ne v Italiji Leningradu, Stalingradu, Sevastopolu, Kijevu in sto in sto drugih mest v okupirani Evropi. Več kot verjetno je, da se ne bo oziral na še preostalo poslopje predno bo končno poražen.

Toda ne manj podpirajo sovražnika tudi oni, ki se hočejo pripraviti zdaj, kdo naj ima večjo oblast v Evropi po končani vojni. Najbrž da gredo ravno takim krogom do gotove meje tudi zasluge s zavlačanjem ustanovitve druge fronte, kar daje vsekakor prednost fašističnim silam, da skoncentrirajo svoje sile na druge dele bojne črte posebno na vzhodni bojni črti.

Na podlagi vsega tega izraža se dokaj očitnost, kako je potrebno napeti vse sile za uresničitev zavezniškega sporazuma v Moskvi in pozneje v Teheranu, kateri vsebuje tako sporazum za ustanovitev druge fronte, kakor tudi povojni sporazum glede medsebojnih odnosajev in pa vpoštevanju samoodloče narodov o svoji nadaljni usodi.

Kdo naj ima oblast po vojni v Jugoslaviji, je jasno rečeno v programu Nacionalnega Komiteta Narodnega Osvobodjenja. To velja tudi za vse druge evropske narode, to je naj velja narodna oblast.

Vedno več zločinov na dnevnem redu

Kaj pogostoma čitamo o vlogi in tatvini. Skoraj ne mine dan, da se ne pripeti tu in tam slučaj, da je bil kdo prisiljen pod pritiskom samokresa izročiti denar in druge vrednostne predmete, ali pa izvršen vлом v trgovino itd.

Oblasti si sicer prizadevajo za pomočjo policije in tajnih detektivov, zavarovati javni mir in red pred vlomilci in tihotapci. Toda kljub temu zadeva je vsekakor resna vsled dejstva, da so vlomilci po večini nedoletna mladina in celo šolski otroci.

Tako je zadnjega tedna izreklo smrtno obsodbo sodišče v Montrealu za 15 letnega dečka, kateri je spoznan krivim umora detektiva, pri poskusu vloga v neko trgovino. Petnajst letni Ferdinand Clermont, je spoznan krivim po daljši obravnavi sodiščne porote in obsojen na smrt na vesalih. Ko je bila izrečena obsodba po poroti, nedoletni Clermont je mrmljaje dejal, da ni imel namena umoriti detektiva Henry Farmer, kateri je podlegel rani iz samokresa dne 12. marca. Porota je potrdila obsodbo in na pripombo sodnika Wilfrid Lazare, dodala priporočilo za pomilostitev.

Ta neljubí slučaj je zvrnil takoj v pričetku večjo pozornost raznih krogov. Sledili so razni komentarji v časopisju in vračali krivdo na starše, drugi zopet na kinogledališča in tretji zopet na vse drugo razen na osnovni vzrok o razpuščenosti in raztresenosti mladine.

Na vse to je najbolj resnično odgovoril odvetniški zagovornik nedoletnega dečka na sodišču, Jean Drapeau,

Iz Partizanskega Tiska

TITOV GOVOR TISKAN V PARTIZANS KEM ČASOPISU "NOVA JUGOSLAVIJA" št. 1., 1 MARCA 1944. POMEN ODLOČ BE AVNOJ-A ZA DALJNI RAZVOJ OSVOBODILNE BORBE IN GRAD BA NOVE FEDERATIVNE DRŽAVE.

Med največje uspehe, ki so jim narodi Jugoslavije dosegli v teku osvobodilnega boja, spadajo brez dvoma odločbe Drugega zasedanja Antifašističnega večja narodnega osvobodjenja Jugoslavije. One pomenijo preokret v procesu osvobodilne borbe. Postavljali so prvi temelji za zgradbo nove, srečnejše Jugoslavije, s pravičnejšo ureditvijo, ki zagotavlja našim nesrečnim narodom boljšo in srečnejšo bodočnost. Ureditvijo, ki se naslanja na narodno enakopravnost, bratsko slogo in socialno pravičnost. Te odločbe so izraz težnjav vseh naših narodov in zato jih pozdravlja s tolikim navdušenjem toliko večina narodov Jugoslavije.

Odmev teh odločb v domovini in zamejstvu je ogromen. V domovini sami so te odločbe, prvič: Okrepile globoko vero vseh onih, ki se bore s tej neenaki borbi za svojo svobodo in enakopravnost, da nad-človeški napori in žrtve v borbi niso bili zaman. Drugič: Vsem onim, ki jim je bila prihodnost nejasna, so se plašili preteklosti, je perspektiva jasna in cilj določen in potrebno je, da mu doprinešjo svoj del v tej težki borbi. Tretjič: Vsem omahljivcem in spekulantom, ki so dosegali stali ob strani in čakali na pripraven trenutek, da vidijo, kam se bo prevzela tehnika, sta obe odločbi vzeli možnost izgovora, da "še ni čas". Prisljeni so, da se odločijo: ali za narod ali proti njemu. Četrtič, te zgodovinske odločbe so najmočnejše orožje tako proti okupatorju kakor proti vsakovrstnim izdajalcem in nazadnjakom, ki so se obračali z obrekovanji proti narodno-osvobodilnemu

gibanju rekoč, da je popolnoma komunistično itd.

Izdajalci in reaktorci so se naglo opredelili. Večina izmed njih se je našla na isti liniji z okupatorjem. Jugoslovska begunska vlada je zavzela odkrito neprijateljsko stališče. Reaktorci in glave nekaterih bivših strank, so se predramili in začeli potihoma iskati pomoči na vse strani. Zdrružujejo se, in glede na pripadnost stranki, in sicer doma in v inozemstvu. Potihem spletkarijo z okupatorjem, če ne bi mogli z njegovo pomočjo nekako zaustaviti potek. Sluge okupatorjev, Nedić, Pavelić in tudi Draža Mihajlovič, poskušajo z vsi močjo da izvrše prisilno mobilizacijo in z združenim obojeno silo sprejeto, da bi narodi Jugoslavije izvedli svoje velike zamisli. Okupator sam se zelo marljivo trudi, da izkoristi vse to zločinsko delo domačih izdajalcev in reaktorjev v svoje svrhe in nekako podaljša svoje življenje. Po eni strani nudi izdajalcu Nediću velikodušno Vzhodno Bosno in Črnogoro v zameno za nekaj tisočev srbskih vojakov, ki bi morali zamenjati Nemce v bojni proti Narodno-osvobodilni vojski. Muslimanom v Bosni objubljuje avtonomijo, Pavelićevim ustašem Boko Kotarsko, Hercegovino in ostali del Bosne. Z eno besedo, nastala je cela zmeda, ki je po drugi strani že poročila spopade med "velikosrbrski" Muslimanskim reaktorci, rjem tudi ni jasno, kako se mora njihova avtonomija umetati z delitvijo Bosne med Pavelića in Nedića. Toda ravno zaradi onih švabskih neumnosti, se našim narodom

ni treba mnogo bati od združene reaktorarne izdajalske klike Beograda in Zagreba.

Sklepi, ki so bili napravljani na drugem zasedanju AVNOJa, glede bodoče uredbe Jugoslavije, so neleteli v vseh demokratičnih zavezniških državah na simpatije in odobravanje. Izšli so v inozemskem demokratičnem tisku kot eden izmed najvažnejših dogodkov poslednjega časa. Drugače tudi ni moglo biti. Ta vojna je presurova šola, ne samo za politike, nego za vsakega povprečnega človeka in ne samo v naši domovini, temveč v vseh zavezniških državah, ki dandanes popolnoma pravilno merijo življenjsko sposobnost naroda in njegovo sposobnost, da upravlja sam sebe, po njegovi upornosti in borbi proti nemško-fašističnem okupatorju.

Toda sedaj se ne moremo ustaviti samo pri ugotovitvi, da so te odločbe naletele na dovoljen odmev in inozemskih državah. Narodna predstavnitva AVNOJa, predsedstvo AVNOJa in Nacionalni komitet osvobodjenja Jugoslavije — so prevzela našo ogromno odgovornost pred svojimi narodi in občinstvom za svoje delo. To se tiče posebno Nacionalnega komiteta kot izvršnega organa narodne oblasti. Jasno je da mora Nacionalni komitet izvrševati svojo dolžnost pod najtežjimi okoliščinami. Cela vrsta zaprek je, ki onemogočajo pravilen razvoj njegovega dela v celoti kakor tudi posameznih poverjenih posebej. Važno pa je, da je treba tudi pod temi težkim pogoji poizkusiti vse, kar se more, da bo zaupanje, ki ga ima ljudstvo v predstavnike, upravičeno.

Prva in najvažnejša naloga Nacionalnega komiteta v sedanjem času je vprašanje osvobodjenja naše domovine in njegova pažnja mora biti usmerjena v glavnem v tem pravnju. Glavno breme nosi na vsodnjih ramah naša Narodno-osvobodilna vojska. Zato: Vse za fronto — vse za zmago, to je še vedno naša vodilna parola. Eden najvažnejših problemov je vprašanje prehrane in sploh oskrbovanje vojske in od njega je odvisen uspeh naše nadaljnj borbe. Nacionalni komitet mora posvetiti temu problemu večer svoje pažnje. Potrebna sredstva zanj se nahajajo v ljudstvu samem in ljudstvo jih rado daje. Toda breme je treba razdeliti na enake dele in zato je treba izvršiti organizacijo nabiranja tako, da posamezni kraji in sela ne bojo prizadejati bolj nego drugi. Ze sedaj se moramo pobrigati zato, da pomagamo kmetom na osvobojenih predelih s semenom in delavskimi močmi, da bo posejane čimveč površine. Poleg tega je treba najti nove načine pomoči, ker vojno vodi že tri leta največ na račun najsiromašnejših delov naše domovine, na račun ljudi v najpasilnejših krajih, ki niso nikdar mogli hraniti samih sebe. Razume se, da bi ti novi viri pomoči mogli priti iz inozemstva. Zavezniške države so nam objubile pomoč. Nacionalni komitet pa mora prevzeti organizacijo, da se bo ta pomoč pravilno razdelila, kakor hitro bodo vzpostavljene možnosti, da ta pomoč pride. Treba je zbrati statistične podatke o stanju posameznih družin, o številu živine, o obsegu posejane zemlje, o številu oseb, ki jim je potrebna polna ali delna pomoč itd.

V Bosni in Hercegovini, Hrvgori, Liku, Srbiji, Makedoniji, Hrvatvski, Dalmaciji, Sloveniji, Vojvodini itd., je požgano na stotine in stoti hiš, pogorišča so zarasla s travo, a prebivalstvo živi krivi more, kar je zelo nevarno zaradi raznih nalezljivih bolezni. Tu je posebno potrebna nagla pomoč, kolikor to dopuščajo prilike v katerih se nahajamo. Treba je takoj dati inicijativo in pomoč, da kmetiš grabe lesene hiše. Treba je zagnati delo gozdov, kjer naj se seka gradbeni les itd. itd.

Kakor smo videli ljudstvo živi v strašnih življenjskih razmerah, zato je potrebno, da takoj ukretno vse potrebno, da obvarujemo ljudi nelezljivih in drugih blezni. Na vsem osvobojenem ozemlju in kjer koli je to mogoče, je treba organizirati redni šolski pouk za otroke. Zato se je potrebno pravosčasno pobrigati za učitelje, šolske knjige, prostore itd.

Večina članov Nacionalnega komiteta osvobodjenja Jugoslavije je imela priliko, da se tekom teže borbe na licu mesta prepriča o stvarni bedi našega prebivalstva. Vzrok ni samo okupator, temveč dvajsetletno izkoriščanje raznih protinarodnih režimov. Vzrok te bede je sistem vladanja korupcije in nasilja organizirane šole izkoriščevalcev, željnih negleda obogatnja na račun naroda. V Srbiji, Sandžaku in Hercegovini, Liku in Črnigori, smo videli, kako ljudje živijo v malih in tesnih kočah, umazanih in nezdravih, mnogokrat

Karakter nase prve narodne vlade

Članek dr. V. Ribnikarja, podpredsednika Narodne vlade, tiskan v partizanskem časopisu "Nova Jugoslavija", št. 1., 1. marca 1944.

"Ko se je Antifašistično večje narodnega osvobodjenja Jugoslavije na svojem drugem zasedanju, 29 in 30 nov. 1943 konstituiralo v vrhovno zakonodajno in izvršno oblast Jugoslavije, je izbralo svoje Predsedništvo, ki je na svoji prvi seji imenovalo Nacionalni komitet osvobodjenja Jugoslavije za maršalom Jugoslavije Josipom Brozom Titom, kot predsednikom in poverjenikom za narodno obrambo. V odločbah AVNOJa je rečeno, da je Nacionalni komitet "Najvišji izvršni in zakonodajni organ narodne oblasti, preko katerega AVNOJ vrši svojo izvršno funkcijo" in, ki ima "Vse lastnosti narodne vlade. Nacionalni komitet je označen kot "Začasna narodna vlada".

V tisku in vsakdajni govoricu je izraz "začasna vlada" hitro prisel v rabo. Prešlo je v navado, da se Nacionalni komitet imenuje tako za razliko od "begunske vlade" kralja Petra v Kairu. Ker pa beseda "začasna" lahko zavede do nesporazuma pri oceni značaja Nacionalnega komiteta kot narodne vlade, je treba nekoliko razjasniti smisel tega pridevka.

Začasna vlada se navadno imenuje tista, ki nastane med revolucionarje. Tako revolucionarna vlada, jih grehov nosi sedaj še pečat izse s tem, da je revolucionarna, ne dajalstva, ne sme več obnoviti, opira na stare zakonjene institucije in odklanjajo vsako hegemonije, temveč nasprotno jih ruši in nijo in vsak sistem nasilja. Zato pripravljaj nove (n. pr. Narodno obsojajo in ne priznajo vlade, ki Skupščino), ki bodo pomagale ustanoviti trajno zakonito vlado. Začasni značaj take vlade obstoji v tem, da je njena glavna naloga pripraviti za ustanavljanje novih ali pa obnavljanja starih institucij (n. pr. Izvršitev volitev za Skupščino) in da potem prepusti mesto drugi, zakoniti vladi.

Ali je Nacionalni komitet taka časna revolucionarna vlada? Pogled na razvoj političnih dogodkov, ki so privedli do ustanovitve Nacionalnega komiteta, nam bo dal odgovor na to vprašanje. Kako so se stvari razvijale? Narodno-osvobodilna borba je že od začetka zahtevala svojo borbeno narodno oblast. Najboljša oblika za njo so bili narodno-osvobodilni odbori. Izšli iz borbe, so postali kal prave narodne oblasti. Imeli so zato dva pogoja: "Izvajali so iz ljudstva in služili so borbi za pridobitev narodni teženj. Da bi se organizirala narodna vlada, je bilo treba ustanoviti najprej centralno politično občje strankarsko enoto, v katero bi se po jedni strani stekale in njej izražale vse narodne težnje in ki bi, z druge strani povežala vse narodne odbore in priredila njihovo delo. Ta osrednja politična enota je AVNOJ. Njegovo osnovanje nov.

skupaj s živino. Videli smo strašne življenjske razmere, da nam je nehotе vsililo vprašanje: "Kako se je ljudstvo sploh održalo pri življenju?" Čemu je plačevalo davke in druga bremena? Tu smo istočasno našli odgovor zakaj se ljudstvo bori tako uporno za svojo svobodo.

Narod se ne bori za ono bivšo mačehovsko Jugoslavijo, temveč za novo, ki bo zagotavljaj vsakemu človeku dostojno življenje. Zato naš najsiromašnejši del ljudstva daje poslednjo skrajno kruha, zato tako samozatajevalno prenaša vse trpenje te vojne — prstovotlino; zato daje svojo kri in življenje. To nam je obenem tudi odgovor, zakaj naši ljudi sovražijo s tako neskončnim sovraštvom vse, kar jih spominja na staro.

Treba je posvetiti največjo pozornost dejstvu, da še danes, ko največji del našega naroda prenaša največje žrtve v borbi za svojo svobodo in ko napačna vse sile, da izžene okupatorje iz svoje domovine, del Hrvatov, Slovencev, Muslimanov, Črnogorcev, Arnavtov itd., še vedno odkrito služij okupatorju. Dober del hrvatskih domobrancev, slovenskih domobrancev, bosansko-hercegovinskih muslimanov, srbskih četnikov Draže Mihajloviča, Nedića državnega straže, kosovskih Albancev, Črnogorskih, bosanskih in drugih četnikov se še vedno bori proti našemu narodu v nemških vrstah. Oni vrše najnavadnejšo izdajo nad svojo domovino in svojimnarodom. Vsi, ki ne bodo prišli prav kmalu v vrste Narodne Osvobodilne vojske in Partizanskih Odelkov Jugoslavije in ne bodo oprali s sebe sramote izdajstva, bodo prišli pred ljudsko solišče in bodo nosili najtežje posledice za svoje izdajstvo. Zgodovina našega naroda jih bo postavila na sramotni oder in potomci se jih bodo spominjali s preziron.

Vsi, ki bodo še nadalje služili okupatorju, v kolikor jih ne zaden najstrožja narodova obsodba, ne bodo imeli pravice, da se udejšujejo pri urejanju naše državne skupnosti. Taki ne bodo imeli pravice, da se poslužujejo sadov (Nadaljevanje na 3 strani)

Zakaj pa se naziva tako? Od drugega zborovanja AVNOJa smo v dobi nastajanja nove narodne vlade. Ta doba bo trajala, dokler bo trajala narodno-osvobodilna borba. Po zaključku te borbe in po končni zmagi naroda nad najmanj in notrajnim sovražnikom, bo nastopila nova doba, ko bodo narodi Jugoslavije, že organizirani v državni enoti, stopili v novo svobodno življenje. Ker so naloge, ki jih ima Nacionalni komitet, razljudene samo za čas nastajanja države, si zakonodajni in izvršni organ AVNOJa, ni nadel vzedka "vlada", temveč Nacionalni komitet osvobodjenja Jugoslavije, s tem da se imenuje "začasna narodna vlada", ni rečeno, da je začasen in da ga čez nekoliko časa ali po kakšnem posebnem dogodku, ne bo več. Nacionalni komitet je "začasna vlada" zato, ker so njegove naloge mišljene za neko določeno dobo časa, toda po gibanju, na katerega se naslanja in po ciljih za katere se bori, je trajna vlada.

Zaradi tega je treba naslov "začasna vlada" razumeti tako, da pomeni dve značilni lastnosti Nacionalnega komiteta v dobi nastajanja države: 1) Je vojna vlada, organ narodno-osvobodilne borbe. 2) njegove sedajne funkcije so časovno omejene, za čas trajanja narodno-osvobodilne borbe. Torej vlada je začasna samo po svojih funkcijah danes kakor tudi po imenu, ki ji je bilo dano, toda kot zakonita narodna vlada ne more imeti začasnega značaja. Če bi hoteli to izraziti na najpreprostejši način, bi rekali, da je Nacionalni komitet narodna vlada, ki so ji poverjene časovno omejene naloge.

V političnem življenju obstoj logični razvoj in kontinuiteta. To kontinuiteto opazamo tudi v času naše narodno-osvobodilne borbe. Prešli smo skozi več stopenj te borbe in smo prišli v dobo, ki nas približuje k postavljemu cilju. Kakor je AVNOJ iz ene dobe do druge prešel iz občje-strankarske enote v vrhovno in najmočnejšo vlado. V vlado, ki bo z maršalom Titom na čelu, odločno branila interese naroda.

Slovenski mornarji

Radio govor profesorja Borisa Furlan

(BBC London, 1 — 4 — 44 v slovensčini ob 16.15 uri, 49m na 1 valu, 4lm na 2 valu in 19m na 1 valu)

Govoriti vam hočemo danes o slovenskih mornarjih, ki služijo v jugoslovske trgovske mornarice. Ni jih mnogo: nekaj radio častnikov in drugih oficirjev in peščica mornarjev. Pred nekaj meseci se je trojica njih slučajno znašla v Londonu. Sestali smo se, sprijateljili in pobratili. Spomin na njih srečanje pa ostalo najdragocenejših izkustev mojega življenja. Toda ne bom vam govoril o teh svojih prijateljih, o Dušanu, Branku in Viktorju zaradi rednih človeških svojstev, ki jih odključuje, marveč jih bom vzel kot primere ali boljše simptome univerzalnega dogajanja.

Vsaki izmed teh mojih prijateljev bi imel pravico, da do konca vojne ostane v varnem pristanišču; vsak je bil ali torpediran, ranjen, pretrpel druge nezdode, je bolan itd. In vendar je ni sile, ki bi jih zadržala, vedno znova gredo ven, kljubovat elementom in sovražniku. Že leta in leta delajo to, skupno s svojimi srbskimi in hrvatskimi tovaršji. V preprostih besedah, kakor da gre za samo ob sebi umevno stvar, ti pripovedujejo da morajo edino s tveganjem svojega življenja pripomoči k skupnemu vojnemu naporu in končni zmagi in da svoje življenje radi zato žrtvujejo. Ta pripravljenost na žrtve ima tem globlji pomen, ker se vsi dobro zavedajo ne le vrednosti življenja, marveč smotra in cilja ki bo po tej vojni ustvarjen, in težko je človeku umreti 100 m. pred ciljem. Od različnih strani so prišli ti moji prijatelji, po različnih potih, niso se medseboj dogovarjali in razgovarjali, in vendar, kakšna čudovita skladnost je bila vnjih vojno-političnem nazoru. Skladnost ne bi mogla biti večja, da so bili vsi neoprestano pod vplivom ene iste propagande. A nič podobnega, samo v velikih oborih so vedeli za junaško

Morda izraža ne naslednja anekdota najboljše duha, ki preveva vse te naše ljudi. Neki primorski očač je z malo skupino stal ves čas ob strani, ko se je moj prijatelj pogovarjal z drugimi Slovenci, potem pa ga je poklical ob stran in tihoma vprašal, če bi vedel še za kakšno posebno pot, da bi se čimpreje mogel pridružiti partizanom in je na koncu dejal: "Ko pridemo domov, nas bojo babe kloftale. Rekle bodo, me smo se borile, vi ste pa med tem malto nosili." resnico Da.

Da, tako čutili Slovenci, tako čuti ogromna večina vseh Jugoslovanov širom sveta, vsi, ki niso zapeljeni ali pa v slabri veri. Kako to da se še vedno nadejajo doma ljudje, ki poznajo vso resnico, a jo zavestno potvarjajo in pošiljajo v svet oborih so vedeli za junaško

ko je poroti predno se je povlekla v razzodiščno dvorano dejal naslednje: "Skušamo dognati osnovni vzrok za take neljube in vedno pogostejše slučaje. Vračamo krivdo na kinogledališča s raznimi gengsterskimi primeri. Zdi se mi pa, da je naš socialni sistem danes na sodišču, kateri je v svoji socialnosti dosegel bolečo stopnjo in sili nas prikriti jo s krvjo naših otrok. Toda to ne bo odpravilo takih slučajev, bolj potrebno je poglobiti se v napake družabnega reda in na ta način odstraniti težke posledice za mladino in naraščaj."

O POLOŽAJU NA BOLGARSKEM

Moskovski časopis "Izvestja" se peča v nekem nedavnem članku s pregledom komentarja inozemskega tiska o važnih vprašanjih. Posebno zanimiv je za nas komentar, ki se nanaša na današnji položaj na Bolgarskem in v katerem pisec navaja sledeče:

"Položaj v taboru Hitlerjevih zaveznikov, posebno na Bolgarskem, postaja vedno bolj napet. Množice bolgarskega ljudstva vidijo jasno, da vodi vladajoča klika Bolgarijo v propast in da je bolgarskim vladajočim krogom nemogoče zadušiti rastočo protinemško in protivladno izpade v državi."

Istočasno, ko se v Bolgariji razvija edinstvo vseh demokratskih sil v "narodno fronto" proti nemškim napadalcem in njihovim bolgarskim pomagačem, so se vse poskušne teh pomagačev, da ustanovijo organizacije za pobijanje domačega "sovražnika" (demokratsko fronto, in druge), izkazale za neuspesne.

Vse gibanje takozvanih "socialnih sil" se je nehalo z organiziranjem fašističnih grup, ki imajo izključno samo policijske funkcije, da

pomagajo Gestapu; zato ni čudno, da je sedaj Bolgarski vladni tisk popolnoma obmutil o "socialnih silah."

Vsi manevri vladajoče hitlerjevske klike niso v stanju, da preprečijo rastočo izolacijo bolgarskih kvizlingov. Široke bolgarske mase spoznavajo vedno najneje, da je treba prekiniti s Hitlerjem in osvoboditi domovino hitlerjevskega suženjstva.

V zvezi z gornjim člankom je zanimiva vest radio-stanice "Svobodna Jugoslavija," da je vrhovno poveljstvo Narodno-osvobodilne Vojske ustanovilo tesno zvezo z glavnim štabom Bolgarskih partizanskih oddelkov.

Major Randolph Churchill na Hrvaškem

Ob priliki nedavnega obiska na Hrvaškem je major Randolph Churchill, sin angleškega ministerskega predsednika, prisostvoval velikonočni maši v katoliški cerkvi. Monsignor Rittig, bivši dekan cerkve sv. Marka v Zagrebu, ki je sedaj aktiven v Narodnem osvobodilnem gibanju, je majorju Churchillu izrekel dobrodoščilo.

ZOJSA.

Iz Urada

Slovenskega ameriškega narodnega sveta

Pred dvema tednoma smo poslali iz SANSovega urada vsem tajnikom podružnic vprašalo polo in pojasnilno pismo, v katerem smo zaprosili tajnike za kooperacijo pri izpolnitvi odgovorov na vpražanja in čim hitrejšo dostavitev v naš urad. Čemu smo poslali te pole? Služile bodo uradu pri izdelavi načrta za reprezentacijo ali zastopstvo na bodoči konvenciji SANSa. Podružnice se zelo razlikujejo po velikosti, po prispevkih, po številu aktivnih članov ali včlanjenih prispevajajočih društev, po načinu poslovanja in delovanju, vsled tega vse niso upravičene do enakega zastopstva. Sestaviti je treba neko določeno merilo, ki bo služilo za podlogo števila delegatov. Točni in pravilni podatki, ki jih bomo dobili v odgovorih na vprašalni polji, nam bodo mnogo pripomogli, da se sestavi enakopraven, pravičen in pravičen načrt. Apeliramo zlasti na one podružnice, ki še niso vrnille izpolnjenih pol, da to storijo čim prej.

Vprašanje stroškov

Koliko delegatov bo štela prva konvencija SANSa, je odvisno od načrta, ki ga bo sestavil glavni urad in katerega ima odobriti celokupni izvršni odbor. Domneva pa se in možnost je, da bo navzočih od 150 delegatov. Če bi se vsem tem in SANSovim odbornikom plačali vozni stroški in dnevnice iz SANSove blagajne, bi slednja pač ne bila porabljena za politično gibanje v prid našega naroda v stari domovini, zakar so naši zavedni rojaki prispevali ves ta denar. Radi tega je eksekutiva na svoji seji 12. aprila zaključila, da bodo delegati upravičeni le do rednih dnevnice, ne pa do vozniških stroškov. Za vozne stroške bodo morale pokrbeti podružnice same. Važno in potrebno je torej, da podružnice takoj podvzamejo potrebne korake in zbirajo sredstva izključno v namen konvenčnih stroškov.

ZOJSA

Izvršni odsek Združenega odbora južnoslovenskih Amerikancev, označevan z ad-

nje čase ZOJSA, je imel izredno sejo v New Yorku 25. aprila. V glavnem se je reševala zadeva odborovega predsednika Louisa Adamičiča, kateremu je zdravnik zapovedal prenehati z vsako aktivnostjo za dva ali tri mesece, ali pa naj trpi posledice. Vsled opasnega položaja je Adamičič sklenil, da se začasno odloži pretežno pozicijo delovnega predsednika. Odbor je z obžalovanjem sprejel njegovo izjavo. Zavedal se je velikega dela, ki ga je Adamičič kot predsednik izvršil v prid osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji ter da bo njegova dinamična aktivnost, dasi le začasno, zelo pogrešana. Zavedal pa se je tudi potrebe dobrega odpočitka in prvovrstne zdravniške oskrbe, katero Adamičič nujno potrebuje. Mesto začasnega delovnega predsednika je zavezal Zlatko Balokovič. SANS sta na tej seji zastopala drugi podpredsednik Janko Rogelj in izvršni tajnik Mirko Kuhel, ki je nadomeščal predsednika Kristana.

Domšljija?

Gospodje, ki so s tako slastjo nasledili Hitlerjevi dvojjevalni propagandi "v korist naroda" in ki jo sedaj pomagajo širiti po Ameriki via New York (brez podpisa ali obratnega naslova), tudi ostro protestirajo proti "predrznosti g. Kuhlja, da je v SANSovem imenu razglasil Slovensko ljudsko stranko za peto kolono nemškega Drang nach Ostena..." Čudno, da niso predrznosti očitali tudi Josipu Vidmarju, predsedniku Slovenske osvobodilne fronte, ko je dejal 27. aprila 1943:

"Jasno pa vam mora biti, da nikakor in pod nobenim pogojem ni marala (Osvobodilna fronta) in ni smela sprejeti v svoje vrste strank, ki so v jugoslovanski preteklosti osramotile in omadeževale s prodajanjem slovenskih narodnih interesov vladajoči beograjski čaršiji, ali ki so celo svoji čaršiji in svojim interesom na ljubo podpirali peto kolono na naši zemlji ali celo sami bili peta kolona za naše okupatorje, V ti dve sramotno zaznamo-

vani skupini nesprijemljivih je Osvobodilna fronta utemeljeno štela vodstvu obeh dotedaj vodilnih političnih strank, ki sta bili iz Osvobodilne fronte v naprej in nepreklično izključeni... Ti ljudje in njihovi hlapi in zaslepljenci danes niso z nami, marveč proti nam... Kdo so ti ljudje? Prejeli so denar, podporo in orožje od okupatorja, to se pravi od smrtnih sovražnikov našega naroda. Plačani izdajalci so."

Do okupacije sta bili vodilni stranki v sloveniji SLS in JNS, kojih glasilo je bil ljubljanski SLOVENEČ. V svoji številki od 6. novembra 1940 pa čitamo v Slovenscu to-le: Fašizem je prišel kot protirevolucija z vsemi tistimi pojavi, ki so specifična stvar italijanskega temperameta. Kadar presojava moč fašizem, je treba prav to imeti pred očmi... Mussolini se je pokazal kot človek izrednih državnih sposobnosti, prepričevalne zgovornosti in kot politik neverjetno dobrega instinkta za ono, kar je vsakokrat duhovnega in političnega viselo v zrak... Fašizem je stopil v 19. leto svojega obstoja. Ustvaril je velike in dobre stvari, ustvaril je mnogo koristnega ter zaslužil priznanje vsakega objektivnega motrila. Naj bi ob svojem višku ustvaril tudi mirno in zadovoljno Italijo, ki bo na znotraj in na zunaj vsem pravična!"

Pet mesecev kasneje so italijanski fašisti kazali vrlino svojega političnega prepričanja v Ljubljani, ko je Slovenec urednik že pobegnil, da v tujini kuje načrte za povratek voditeljev stranke, čije glasilo je dajalo priznanje fašizmu!

Razume se, da je SANSov izvršni tajnik kriv pisanja v Slovenscu pred tremi leti in pol! Sic!

Propaganda proti SANSu in osvobodilnemu gibanju prihaja od ljudi, ki neprenehoma pridigajo "nepristranost", češ, narod doma si naj sam uredi svoje zadeve. Mislijo pa drugače: Zadeve doma bomo uredili mi—po starem načinu!

Mirko G. Kuhel.

VEČJA PREDVIDNOST V BODOČE

Windsor — Na podlagi težkih preizkušenj se šele zavemo posledic ki so nastale bodisi vsled nepredvidnosti ali pa vsled preračunane poteze posameznih krogov, posebno med delavci in pa kompanijo.

V tem oziru naj nam bo zadnja stavka pri Fordu v pouk, kakšne posledice nastanejo vsled trdovratnosti kompanije, vsled odlašanja za daljšo dobo merodavnih odborov za poravnanje spora in pa vsled nepremišljene vsaj enega dela unijskega vodstva.

Naprimer zadnja stavka pri Fordu, ni nastala radi mezdnega spora, kot je to navadno slučaj skoraj pri vsaki stavki. Nastala je prvič radi odslovlitve štirih unijskih nadzožnikov z strani

kompanije. Kompanija je izkoristila prvo stavko za prekinitve pogodbe med unijo in kompanijo, sklicujoč se na protizakonito stavko in pa kršenju pogodbe z strani unije. To je seveda povzročilo še večjo nejevoljo med delavci tako, da so po prvem sporazumu ki je bil dosežen po nekaj dneh stavke oklicali zopet stavko kljub temu, da je glavno unijsko vodstvo svetovalo vrnitev na delo in poravnanje spora brez stavke. Kajti unija je imela vse zakonite prednosti do takega poravnane spora in z tem seveda bi ne trpela vojna proizvodnja, katero je enako važna kakor za kompanijo tako tudi za delavce.

Toda del unijskega vodstva se ni strinjał z nasvetom glavnega unijskega vodstva, ter vztrajal pri zahtevi da se delavci ne povrnejo na delo prej predno bi kompanija ne priznala njihove zahteve. To je zopet prav dobro prišlo kompaniji za izgovor, da je zavlačila s sporazumom in pri tem tudi seveda skušala zvrtiti krivdo na unijo. Zahvaljeno bodi samo predvidnemu unijskemu odvetniku in pa glavnemu unijskemu vodstvu, da se je zopet cela zadeva poravnala brez večjih posledic, ki bi na tako nepravičen način lahko nastale.

Kadar govorimo da zalagamo vse za zmago, tedaj smo proti stavke zato, ker se z stavko zmanjšuje vojna proizvodnja, toda prizadevamo si najti pota in načina, da se gotove zadeve rešijo tudi brez stavk. Izkoriščamo vse legalne možnosti tudi moralno podporo ljudstva če ni drugače predno smo pripravi oklicati stavko v času, ko je na tehničnu največja usoda naroda in človeštva.

Izkušnje zadnje stavke naj nam bodo pouk v bodoče, da se bomo ravnali dostojno v teh ozirih, kot delavci ki so razumeli tekočo dobo in pa ogromno vrednost svoje-ga dela v borbi proti fašizmu. Naše zadeve bomo tudi na ta način tem lažje rešili, kajti na naši strani bo ne samo pripravnost podpirati vojne napore, tembolj tudi javno ljudsko mnenje, ki je kos posredovalca gotovih ozirih. Kajti tekoča vojna ni navadna vojna, tembolj ljudska vojna, za uresničitev idej demokracije in svobode.

Delavec.

Svečnik V. Zečević, minister notrajnih zadev Nar. Vlade.

(Iz prve strani)
DIES DOŽIVEL PORAZ

Pred nekoliko dni vršila se je demokratska konvencija v osrčju Diesovega kongresnega okrožja, Jefferson County, Texas, ter enoglasno ožigotala Matina Diesa, kot opanesga za domovino. V istem okrožju je bil pa postavljen kandidat demokratske stranke z prav močnim političnim zaledjem, sodnik J. M. Combs.

Slovenski narod se odreka starih strank in njihovih vodstev

Vancouver — Ko sem pred kratkim čital govor Josipa Vidmarja, ki ga je govoril nekje v slovenskih planinah, Slov. Partizanski armadi in vsemu slovenskemu ljudstvu, mi je nehote prišlo na misel več stvari o katerih mislim tukaj izpregovoriti.

Bil sem predvsem uverjen, da to ni govor kakšnih smo bili navajeni slišati od naših politikov v preteklosti, bodisi klerikalnih ali liberalnih. Da ne posezam predaleč nazaj, primerjamo ta govor samo s tistimi, ki jih je govoril dr. Krek na radio iz Londona.

Krek je mnogo govoril, povedal pa ni nič drugega kakor to, da se naj slovenska armada podvrže poveljstvu Mihajloviča in pa obetal je slovenskemu narodu, svobodo za katero pa ni delal ničesar. Medtem ko bi se dala iz Vidmarjevega govora spisati cela knjiga. Saj je v kratkih potezah orisal našo preteklost, sedajnost in tudi pokazal pot v bodočnost in to ne v praznih iluzijah ampak je navedel samo trdna dejstva, katerih nemore nihče oporekati. S tem se je izkazal kot veliki mislec, ki je kos vsakemu državniku.

Vsi vemo, da je to resnica kot pravi Vidmar, da so nas prej učili samo pokorščine in pohlevnosti. Zakaj so to delali? Zato pač, ko so dobili vedeli, da če bomo pokorščini tujim izkoriščevalcem, da bomo pokorni tudi domačim in tako so nas v isti mah izkoriščali oboji. Ali je potem

čudno če je slovensko gospodarstvo skoro popolnoma propadlo? Tukaj ne smemo pozabiti, da ravno tisti elementi, ki so nas prej učili samo ponižnosti, danes najbolj vpijejo zoper Partizane in jim očitajo vsakovrstne zločine. Vprašam vas ali je Vidmarjev govor podoben zločincu? Vsak, ki je pazljivo prečital njegov govor mora uvideti, da so vsa dejstva, ki jih je navedel resnična, kakor jih more navesti le iskren poštenjak. Zločinci se poslušujejo le praznih iluzij, da z njimi zakrižujejo svoje zločine in teh smo bili navajeni slišati od naših bivših voditeljev in njihovih današnjih sopotnikov.

Dalje pravi Vidmar, da se je naš narod v starih krajih otrsnel starih presodkov, katere so mu zabil v glavo sebični izkoriščevalci skozi stoletja, ter uvidel, da si mora sam priboriti pravice. S tem namenom je zgradil za orožje in bije najbolj neenaqo borbo v zgodovini, ter pri tem doseza uspehe. To je resnica, saj o tem govori in piše celi svet. Toda pri tem si človek misli, kako neki se danes počutijo tisti brezbrizniki in odpadniki, ki ves ta čas gledajo to junaško in krvavo borbo svojega naroda brez da bi s prstom ganili in skušali pomagati svojemu narodu? Ti izrodki se delijo v dve skupine. Eni so tako odurno brezbrizni, da nečejo niti pristopiti k organizacijam samo da na ta način izbegnejo prispevkom za pomoč svojemu narodu. Danes ko se njihov narod kopa v

krvi, oni gledajo kako bodo prišparali "dolar" na tem narodu, ki se bori tudi za njih.

Drugi so pa popolni odpadniki, mislijo namreč, da so "premodri", da bi bili Slovenci. Če ima le kakšno mučeniško kuharico, že misli da je Nемец. Kako si neki morajo sedaj misliti ti le, ko naduta in ošabna nemška butica dobi take udarce od maloštevilnega Slovenskega naroda, da so "švabski" razbojniki že prisiljeni ponujati Slovencem obnovo njihove domovine če le ti prenehajo z bojevanjem. Torej so naši rojaki tako rekoč z golimi rokami razbili v prah vso toliko hvalisano nemško tehtniko. Seveda so tudi drugi zraven toda Slovenci so jim prav pod nosom, pa jim vsa nemška modrost nemore do živega. Kdo ima torej več razloga biti ponosen Slovenci ali Nemci? Bog ve če imajo prej omenjeni odpadki vsaj toliko razuma, da bi pordeli od sramu?

Še eno me je precej dirnilo iz Windsorskega govora, to je bilo njegovo priznanje komunistični Stranki. Vidmar, ki sam ni komunist kot sam pravi, nam kaževa kako je v času ko je bil slovenski narod zapuščen in zasušjen, dobro vedoč da mu v fašistični sužnjosti preti pogin, se je pojavilo vodstvo komunistične stranke in dalo svojemu narodu na razpolaganje svoje organizacijske izkušnje in organizacijo samo z namenom, da

narod organizira in ga popelje v boj za svoje pravice. Narod vidi, da je boljše umreti junaške smrti na bojnem polju, kakor pa kleče v ponižnosti in zaničevanju pod peto zločinskega barbara živeti, se je oprijel tega vodstva kot utopljenec bilke, in danes ta narod pod vodstvom komunistične stranke piše najbolj slavne strani v svoji zgodovini. Voditelji komunistične stranke so dobro vedeli da pri organiziranju naroda pod takimi okoliščinami jim preti smrt pri vsakem koraku, toda njim je bila usoda svojega naroda bolj pri srcu kot pa lastno njihovo življenje.

Človek bi se uprašal: "Ali so to ti komunisti za katere je skoro vse časopisje pisalo in deloma še piše, da so samo razbojniki in zločinci? Ali so to tisti komunisti kateri so trohneli po glavnjcah Jugoslavije, brez da bi narod vsaj protestiral proti njihovemu preganjanju?" Kdo bi mogel tem ljudem zameriti če bi danes rekli, za nas se ni nihče pobrigal ko smo bili v glavnjaci, zakaj bi se sedaj mi za druge brigali? Toda oni niso tako rekli! Njihov patriotizem in ljubezen do svojega naroda sta požrla tudi to krivico. Ko so videli svoj narod zatiran so se kakor levi, vrgli na zatiralca in mu mečkali kosti tako, da že preklinja uro kdaj je stopil na slovensko zemljo.

Sedaj pa pogledjmo sliko od druge strani. Kje pa so bila vodstva klerikalne, libi-

ralne in socialistične stranke? Saj so vendar te stranke imele močnejše organizacije kot pa komunisti, poleg tega so voditelji posebno prvih dveh bilih razporedno vedno na vladi. Ko so se eni nagrabili ljudskih žuljev, so dali zopet drugim priliko in tako so se oboji valjali v razkošju kot paraziti na račun svojega naroda. Ali ni od njih zahtevala hvežežnost do svojega naroda, če drugo ne, da bi oni vodili narod v boj proti sovražniku? Mi vemo, da se njihovi pristaši bore skupaj s komunisti za sebe, toda kje so vodstva? Kar jih ni v Kairu in drugod na razdiralnem delu, so pa v Ljubljani in pri vsakem koraku ponavljalo "Hej Hitler", za nameček še imajo škofa Rožmana med sabo, ki tudi ni nikoli pozabil povdariti svojega patriotizma. Mesto da bi bili pesem s narodom, "Hej Slovenci", pravijo da so primorani v to po nacijih. Mar ni čudno! Kako potem, da niso bili komunisti primorani na kaj takega?

Tukaj imate ljudje božji dejstva — očitna dejstva! To niso izmišljije in ne prazno agitiranje za stvar na željo posameznika, marveč vnebovpiočea resnica. Premislite si jih pa boste vedeli, kje ste. Zalar v Ameriki se hudeje na SANS, kje da je dobil pravico kritizirati škofa Rožmana, Ambroziča pa noče vprašati, kje je dobil pravico kritizirati 90-odstotkov Slovenskega naroda? Frank Sodec

IZ PARTIZANSKEGA TISKA

(Iz 2 strani)

te veličanstve osvobodilne borbe. Naša slavna Narodno-osvobodilna vojska in partizanski odredi so sestavljeni na prostovoljni osnovi. Prostovoljno dajejo svojo kri in svoje življenje za boljše in srenejšo bodočnost svojega naroda. Ni hče nima pravice, da zahteva od njih, da še nadalje sami nosijo breme te težke borbe. Vsi oni, ki stoje še vedno ob strani, morajo biti potom mobilizacije poklicani, da vrše svojo dolžnost v vrstah N.O.V. in P. O. J. Kdor se ne odzove, svoje najčistejši dolžnosti, bo po pravici ožigosan, kot strapopetez in izdajalec svoje domovine. Dolžnost vsakega poštenega Srba, Hrvat, Slovenca, Muslimana, Črnogorca, Macedonca itd., je, da stori kar more v oni težki in krvavi borbi.

Kriminalno izkoriščanje prejšnjih sporazumov

V zvezi s mednarodnimi odnošaji se kaže vsaki dan večja potreba, da pride čimpreje, de jure, do priznanja Nacionalnega komiteta kot edine zakonite vlade Jugoslavije. To odločno zartevajo interesi našega naroda, ki so itak že zadosti oškodovani z izdajalskim delom Jugoslovanske begunske vlade.

Ljudski denar, ki je bil pred in med sedajno vojno naložen v zavezniških državah, je v rokah Jugoslovanske begunske vlade, ki ga neusmiljeno razpipljuje v svoje osebne svrhe in v svrhe financiranja izdajalskih četnikov v domovini. Tako je prišlo do viška tudi dejstvo, da neprevračljiva vlada izkorišča od prej obstoječe pogodbe in obveze zaveznikov, in to — brez vsake zveze z domovino in narodom — nemoteno troši in zapravlja narodno premoženje. Tako ti begunci z ozirom na odnošaje do Jugoslovanskih narodov vrše najnavadnejši zločin, kajti jugoslovansko ljudstvo potrebuje najbolj ta denar ravno danes za svojo teško osvobodilno vojno in ki bo po koncu te borbe še posebno potreben za obnovo naše opustošene domovine.

Begunska vlada, ki je polna nepremagljivega sovraštva do jugoslovanskega ljudstva, ki je šlo brez in proti njeni volji v boj proti sovražniku, poizkuša, da spravi svoje pristaje v razne narodne odbore, kjer gotovo ne bodo delali za interese ljudstva. Moramo storiti vse, da se reši ta denar, da pridejo v te odbore ljudi, ki jih pošlje vaje Nacionalni komitet Narodnega Osvobođenja Jugoslavije. V ta namen je potrebno stalno apelirati na pošteno mednarodno javnost in na zaveznike. Smatramo, da imajo narodi Jugoslavije, ki doprinasajo tako velike žrtve v borbi za skupno zavezniško stvar, pravico pričakovati, da bodo zavezniške države čimpreje prekinile zveze z izdajalsko begunsko vlado in omogočile, da naši narodi pridejo do svojega premoženja, — da bodo Zavezniški vzpostavili normalne odnošaje z Nacionalnim komitetom osvobođenja Jugoslavije.

Čeprav se bo vprašanje notranje uredbe Jugoslavije reševalo šele po osvobođenju domovine od okupatorja, vendar je že danes treba storiti vse potrebne korake in dela, ne samo zato, da bo delo lažje po vojni, nego zato, ker je to potrebno že danes zaradi uspešnega

napredka narodno-osvobodilne borbe. Vprašanje Federacije je mnogimi znano samo kot beseda, ki predstavlja nekaj, kar je samo nekoliko bolje nego je bila stara Jugoslavija, vender pa mnogim ni jasno, kaj resnično znači za našo domovino v celoti in kaj za vsak naš narod posebej. Uspešno razjasnjevanje tega pojma se ne more izvršiti samo s propagando, temveč mora biti podprto s praktičnim delom, oziroma z rešenjem raznih vpražanj, ki spadajo v področje federativne ureditve. Nacionalni komitet osvobođenja Jugoslavije mora že sedaj ne samo prepustiti vse zadeve notrajne uprave ki spadajo v področje federativne ureditve, teje enoti, temveč ji mora tudi pomagati s svojo iniciativno in organizacijskimi nasveti. Po drugi strani mora Nacionalni komitet paziti, da vodje federativnih enot ne prevzemajo naše odgovornosti, ki spadajo v področje Nacionalnega komiteta osvobođenja Jugoslavije, oziroma centralnega organa Jugoslavije. Takna razmejitev se mora izvršiti že sedaj med vojno, toda gledati je treba, da se to vrši zelo pazljivo in s popolnim medsebojnim razumevanjem.

ZOJSA

Iz mnogih krajev n. pr. iz Vojvodine in drugih, nam mnogokrat pridejo vpražanja, kaj bo z dotičnimi pokrajinami. Ali bodo imele svojo avtonomijo ali bodo pripadale neki drugi federativni enici. Razumemo je, da so taka vpražanja uместna, ker nam kažejo, kako se ljudstvo v vseh krajih naše domovine zanima za svojo bodočo upravo, ki mu bo prinesla eno pravice, ki mu pripadajo. Na ono vprašanje moremo danes odgovoriti samo to: Vojvodina in druge pokrajine, ki to žele, bodo gotovo dobile najširšo avtonomijo, toda vprašanje avtonomije in vprašanje kateri federativni enoti bo katera pokrajina pripojena, je odvisno od ljudstva samega oziroma od njegovih zastopnikov, ko se bo po vojni določevala končna državna ureditev.

To je samo majhen del onih ogromnih nalog, ki stoje sedaj pred Nacionalnim komitetom osvobođenja Jugoslavije in pred organi vsakega naroda posebej. Ne moremo pričakovati, da bi ta vpražanja mogla rešiti brez največje pomoči Narodno-osvobodilnih odborov in drugih narodnih organizacij in celega naroda. Odgovornost AVNOJa in Nacionalnega komiteta osvobođenja Jugoslavije pred ljudstvom je velika, toda pripravani sem, da bodo s pomočjo ljudstva rešili vse naloge ravno tako, kakor so naši herojski Partizani in Narodno Osvobodilna vojska Jugoslavije s pomočjo vseh rodoljubnih ljudstev Jugoslavije mogli voditi tako uspešno osvobodilno borbo.

TITO

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

V Sudbury noče- mo biti zadnji

APEL VSI SLOVENSKIM, HRVATSKIM IN SRBSKIM
PRISELJENCEM V SUDBURY IN OKOLICI!

Bratje in sestre!

Pred nas se postavlja vprašanje: "Kako in koliko smo pripravni žrtvovati za pomoč narodu Jugoslavije."

Naši bratje in sestre iz Windsorja, Hamiltona in Toronta, nam dajejo v tem oziru primerno pot, katero naj sledimo da dosežemo boljše uspeh. In če se ozremo na praktično delo njih v Torontu in Port Arthurju, tedaj res ni časa za ubiganje in odlašanje, tembolj za aktivno in složno delo.

Mi v Sudbury, ne mislimo da bi zaostali od naših bratov in sester v drugih naselbinah. Želja nam je in tudi pripravnost storiti kar največ mogoče.

Konferenca tukajšnjih organizacij in društev, ki se je vršila dne 12 aprila, izbrala je delovni in poslovni odbor. Na žal temu od tega odbora so izstoptali tri člani organizacije H. S. S., rekoč da bodo delali posebej. Dne 22 aprila je sklican javni shod in obenem so popolnoma mesta odstopili odbojnikov. Tako se dotični odbor zdaj sklada iz sledečih članov:

V. Legac, M. Bolf, J. Sekula, N. Uremovič, R. Knaus, J. Vintar, J. Relić, M. Knaus in M. Čuk od Hrvatov. Od

Srbov: S. Lazič, M. Pilja in M. Stanojev. Od Slovencev: J. Kosmr, M. Zajc, J. Gorše, L. Ruparčič in F. Zajc.

Glavna naloga odbora je, da zbira pomoč bosidi obleki ali pa drugače v denarni vsoti za katero se bo itak kupilo razne potrebščine tukaj v Kanadi in odposlalo našemu narodu v stari kraj. Dokler pa v kolikor se tiče zbiranja potom "Rodoljubnih Zaveznikov", to dela vsaka narodnost na svojem polju posebej.

Vsled tega odbor za pomoč narodom v Jugoslaviji v Sudbury, pozivlja in apelira na vse tukajšnje Slovence, Hrvate in Srbe, da po svoji najboljši zmožnosti podpirajo delo tega odbora z tem, da mu gredo na roko pri delu v zbiranju pomoči za naše brate in sestre v stari domovini.

Vsak človek, kateri količ kaj zasleduje razvoj nadčloveške borbe naših narodov v Jugoslaviji, ne more in sme stati po strani zdaj, ko je potrebna vsaka drobtina, ko vsak drobček pomoči se sklada v največje svrhe narodovih teženj za narodno svobodo in enakopravnost.

Torej dajmo v ta plemeniti cilj vse — kar zmoremo v sredstvih in pa z besedo, da se uresniči!

John Kosmr, tajnik.

Poročilo Združenega Odbora Port Arthur

Port Arthur — V naslednjem podajamo pregled poročila blagajnika Združenega Odbora Slovencev, Hrvatov in Srbov v Port Arthurju, o sprejetem denarju bodisi v vojnih bonkih ali pa rodoljubnih zaveznikah, katera vsota je naložena na tukajšnih hranilnici do nadaljne rešitve. Imena darovalcev ki so že izplačali svoje obljube za pomoč narodu v Jugoslaviji so kot sledi:

V vojnih bonkih:

John Bačić	\$150.00
N. Ivančič	150.00
G. Hečimovič	150.00
M. Krznarič	150.00
A. Žagar	150.00
M. F. Hečimovič	150.00
J. Bralič	150.00
A. Zupan (Zuco)	100.00
N. Pavelič	100.00
A. Benič	100.00
F. Jurkovič	100.00
K. Kučan	100.00
M. Rukavina	100.00
J. Srbelj	100.00
F. Tomič	100.00
S. Kauzlarič	100.00
J. Kauzlarič	100.00
I. Gašparovič	100.00

M. Bruketa	100.00
Družina Uremovič	100.00
G. Uremovič	100.00
T. Franciškovič	100.00
M. Ružič	100.00
Frank Mali	100.00
Družina Marohnič	100.00
G. Gašparovič	50.00
D. Jergovič	50.00
U. Kružič	50.00
V gotovini:	
J. Brozovič	100.00
I. Jakič	50.00
J. Sokač	50.00
G. Marohnič	50.00
S. Ropac	25.00
J. Smej	20.00
J. Hegljar	10.00
Družina Miljenovič	10.00
Druž. T. Tomljenovič	10.00
M. Šikič	10.00
M. Žurina Čopp	5.00
T. Semurin	5.00
Skupaj	\$3,245.00

Gornja vsota je vložena na tukajšnje hranilnico v imenu tukajšnjega Združenega Odbora Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Peter Marohnič, Blagajnik
37 Macker Ave.
Port Arthur, Ont.

ŠKOF SUSPENDIRAL ORLEMANSKEGA

Springfield, Mass. — Škof Thomas H. O'Leary, je podelil blagoslov župniku Stanislavu Orlemanski z tem, da ga je suspendiral vsih duhovniških praveglaj. To izjavo je podal štiri ure pozneje, ko se je Orlemanski povrnil iz Moskve.

Kot znano Stanislav Orlemanski, poljski katoliški duhoven, je pred nekaj dnevi odpotoval z profesorjem Langon iz Chicaga v Moskvo, kjer je imel kakor trdijo poročila pogovor glede verskih vprašanj z premijerjem in maršalom Stalinom. Njegov pogovor z premijerjem Sovjetske Unije, je zvrnil večjo pozornost javnega mnenja, toda nejevoljo v višjih katoliških krogih zlasti poljskih v Združenih državah.

Orlemanski, ki je znan kot vnet zagovornik prijateljskih odnosov z Sovjetsko Unijo, je ob svoji povrnitvi iz Moskve dejal, da je zelo zadovoljen s potekom govora z Stalinom glede verskih svobodščin. To je pa kakor razvidno zadostovalo za višje cerkvene predstojnike, da ga suspendirajo in podvržejo kazni z tem, da so mu odvzete vse duhovniške privilegije in za pokoro naj bi se podal v samostan, se glasi škofovska izjava. Za Orlemanskega zdaj nepreostane

drugega ali se podvrči kazni ali pa apelirati na papeža, po verskih predpisih. Najbrž da bo vložil apel preko papeževega predstavnitva v Washingtonu.

Jasno je torej že iz tega, da to ni navaden slučaj, marveč politične intrige višjih cerkvenih krogov, da se spreči Orlemanskemu povedati resnico, kot katoliškemu duhovniku o Sovjetski Uniji in pogovoru z Stalinom.

Javni shod v Vancouverju

Začasni Odbor Južnih Slovanov sklicuje javni shod v nedeljo dne 28 maja v Hrvatskem Prosvetnem Domu. PRICETEK SHODA OB 7.30 ZVEČER.

Glavni namen shoda je, da se sporazumemo kako in na kateri način bomo dosegli večji uspeh za pomoč našemu junaškemu narodu v stari domovini, kateri uporno vodi junaško osvobodilno borbo pod vodstvom maršala Tita, proti fašističnim okupatorjem in domačih izdajalcev.

Poleg lokalnih govornikov, nadejamo se govornika iz Seattle, Wash.

Vsled tega pozivljamo vsakega in vse skupno, Slovence, Hrvate, Srbe, in druge iz Vanpouverja ter okoliše, da se udeležijo pomembnega shoda omenjene večeri. Naj ne bo niti enega izmed nas, kateri bi se ne udeležil tako shoda kakor tudi posvetovanja za pomoč našemu narodu, tembolj da skupno in do enega manifestiramo našo narodno solidarnost z onimi, kateri polagajo svoja življenja za narodno osvoboditev in enakopravnost.

SKLICUJOČI ODBOR: G. Braičič, J. Cerezin, T. Kirinčič, Mrs. Birk, F. Sodex, S. Jakič, J. Popović, J. Zitko, M. Marič, J. Grdina, J. Matič, T. Stojević, T. Parčič, F. Cvitanović, B. Tomljenovič, D. Narančič, J. Krajnovič, J. Kotnič, N. Valkovci, M. Rajčević, D. Višnjec, M. Stipac, B. Jakanovič in M. Siauš.

Ameriški SANS in njegovi nasprotniki

Neki dopisnik je enkrat z drugim pripomnil tako: "Slovenec, se šteje močnega naroda da se v naši sredini ni pojavil kakšen kvizling." Dopisnik najbrž da je imel zelo dober namen in nedvomno da bi tisoči slovenskih rodoljubov iz vsega srca pozdravili tako izjavo ako bi v praktičnosti izražala svoj pomen. Na žal temu kajpak, dobili so seizrodki tudi med Slovenci, ki služijo in se klanjajo nemškemu fašizmu, kakor tudi oni, kateri pod krinko "strankarstva" obmetavajo protifašistično narodno gibanje.

Na vpogled slovenski kongres v Clevelandu je vsaj načrtno izražal veliko nadejo, namreč da je prišlo da soglasja med raznimi sloji in da bo odtelej res začelo novo življenje in družabnost ameriških Slovencev. Položeni načrti in smernice ste vsebovali prvikat v njihovi povesti najplemenitejšo idejo, katera preveva cel svobodoljubni svet in posebno naše ljudstvo v nadčloveški borbi in starem kraju. In zopet je praktičnost pokazala, le to, kar je bilo vnaprejšje pričakovati s oživljanjem smernic in cilij kongresa in pa razvojem vidnih in nevidnih sprčo zadev.

Vidna zadeva je torej bila, da je potrebno delovati na združenju vseh slojev in skupin ne glede na politične ali verske napore. Temu je bilo težko se izogniti onim, ki so takoj v začetku drugače mislili radi dejstva, da je ta napoved postala obče-ljudska in splošno priznane v protifašističnem zavezništvu kot edino pravilna v političnem in moralnem soživljanju ogromne večine ljudstva za uspešno zmago nad sovražnikom. To so misli in čustva ljudstva na vse štiri kraje sveta s izjemo onih sil in elementov, ki skušajo izkoristiti s političnimi intrigami delati ne samo ovire proti ljudske močnosti, marveč povrniti svet na stare in predvoje pregrehe. Nevidna zadeva v tem oziru je bila s razvojem dogodkov, ko so se na osnovi protifašističnega zavezništva začeli zrealiti prvi plodovi ljudske vojne in izražati svoj praktičen pomen. In tako sta zopet nastala kakor prej dva tabora takorekoč: "Tabor pravicoljubnih bojevnikov za pravice naroda in tabor obtožnikov, zavajevalcev v nasprotju interesom in težnjam večine verskega ljudstva." Najbolj karakterističen primer v tem nam nudi Narodno-osvobodilna borba v starem kraju.

Poglejmo si karakteristiko od bližje Slovensko Ameriški Narodni Svet, se je zavzel da deluje kot ustanova Združenih ameriških Slovencev v podpiranju vojnih naporov Amerike in pri tem seveda nepozabljajoč pomagati pravilno boju našega ljudstva v starem kraju, ki je po vsej pravici del borbe Zedinjenih Narodov. Torej, tudi Amerike kot države in ne samo

kot skupine ameriških Slovencev. Njegovi nasprotniki, ki očitajo SANS-u, da se ni držal kongresnih smernic in da je njegov tajnik Mirko G. Kuhel v zvezi z "komunisti", niso enostavni nasprotniki. Njihovi očitki, katerih izumitelj je Hitler in njegova fašistična kovačnica v Berlinu, niso enostavni, marveč preračunana poteza onih reakcionarnih sil, katere delajo z polno paro proti zavezniškemu in mednarodnega sporazuma, to se pravi, delajo za povrnitev starega družabnega reda v Evropi in proti progresivnih reform socialne pravičnosti na domačem pragu.

Vemo, da p. Ambrožič ne bo potrdil tega. Je prevelik utež javnega mnenja nasprotno mišljenja in zato vidi bolj pripravno tlo, da v imenu Slovencev župnija deluje proti SANS-u s preračunano potezo "rdečim strašilom", če tudi ve, da mu vsak pameten človek lahko zabrusi, da je to najbolj nazadnjaška in najbolj neoličkana napoved katoliškega duhovna v čašnijši dobi, ko nihče drugi kakor fašizem, je kovač takih potez in obenem rušilec vere. Toda, p. Ambrožič se ne togoti in se ni togotil zoper fašistične razbojnike, ko so pobijali na tisoče kristijanov v Sloveniji, Hrvaški, Srbiji, ter drugod po Evropi, ko so oskranjevali krvavna postopnja, vničili in požigali zgodovinske kipe itd., bolj pripravno je za njega in njegove ožje prijatelje dolžiti za vse to Partizane in ljudstvo v splošnem. Pater Ambrožič ne vpošteva božje zapovedi, ki pravi: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega seba" in izgleda da pozablja, kaj je storil Kristus s kupčevalci v Templju.

Torej, ta karakteristika nam jasno kaže, da nasprotniki SANS-a ne delujejo proti SANS-u da jim je namen povečati njegovo aktivnost, delovati na združenju ameriških Slovencev v prid narodno-osvobodilni borbi ljudstva v starem kraju, tembolj kako in kateri način podpreti celotno reakcionarno potezo v tekoči dobi proti narodnim interesom.

Za časa vojne v Spaniji, Zagrebška biskupija in Ljubljanska škofija, se niste odrekli podpirati generala Franka, kateri je z pomočjo Hitlerjevih in Musolinijevih bajonetov se polastil oblasti v Spaniji, pomoril na tisoče španskih mater, žena, otrok in ljudstva v splošnem. Kakšno hvalčestnost jim naj nakloni ljudstvo v starem kraju? Mar zato, da so ravno isti razbojniki prišli v Slovenijo in drugod v Jugoslavijo ustvarjati "novi red" brezverstva in razbojništva? Mar zato, da so tisoči Slovencev podvrženi strašnim mukam v koncentracijskih taboriščih in na najbolj nečloveški način pomorjeni na strani krvave roke fašističnih morilcev, katere so obe škofiji denarno in moralno podpirali v letu 1936-39?

Za pomoč narodu v Jugoslaviji

Mnt. Park — Glavnemu Odboru Zveze Kanadskih Slovencev! Dragi bratje in

SEJA ZDRUŽENEGA ODBORA

Tem potem naznanjamo da se vrši seja Združenega Odbora Slovencev, Hrvatov in Srbov v Torontu, dne 22 maja in sicer v prostorih 286 Ontario St., Community Hall, ob 8 uri zvečer.

Pozivljamo člane odbora da se zagotovo udeležijo te seje, ker so na dnevnem retu zelo važne stvari da jih rešimo.

Walter Skočič, tajnik.

Po pedeset dolarjev:

Frank Mekis
Leo Režek
Josip Dragoš
Andy Modic
John Likevič
Franc Lavšin
Joe Žižek
Mett Babič
Joe Gerič
Peter Svetič, 25 dolarjev.
Skupaj: \$475.00

Prosimo da pridobite imena darovalcev v listu Elinosti.
Joe Gnjatovič, tajnik.

Noranda — Ob priložnosti obiska F. Lavriča v Uredništvu Edinosti pravi da so v Norandi zbrali po njegovem zatrdilu vsoto \$320.00, kar pa še ni vse. Kampanja je v teku in prav gotovo da bo gornja vsota naknadno najbrž znatno izpremenjena, vsaj tako njegovo prepričanje o onih, ki so ostali na nadaljevanju tega plemenitega dela v Norandi.

Na glavni urad Zveze je poslal Zavezniško rojak Jakob Miklič z obljubo \$150.00. Nadalje so pa priložili v Torontu, Stanly Demshar \$50.00, Karl Skrabec \$30.00 in John Divjak \$25.00. Celotna vsota torej rojakov v Toronto znaša \$1,115.00.

Junaška obramba Sevastopola

Spisal Podadmiral, F. Oktyabrsky

(Prevedel J. Smrke)

Posebna brigada mornarjev

G. GAIDOVSKI:

Možje Čapajeva polka: Ogenj!

V mrzlih decembrskih dnevih odlični možje obmorске armade, so se bojevali ramo ob ramo s močtvom Črno-morske flote v obrambi in ponos Črno-morske trdnjave — Sevastopol.

Moštvo Čapajeva polka, katerega pogumnost, oločnost in moč je bila poznana na celi fronti, se je junaško borilo pri vhodih v Sevastopol.

Mnogokrat od krogel prestreljena zastava Čapajevcev se je vila in plapolala zmagonosno oduševljavajuč moštvo.

Fašisti so napadali dan in noč. Tanki so ropotali in grmeli proti Čapajevcem. Poročnik Makarenko je čakal. Mogel je razločno videti okrogle stolpce, cevi od topov in gosenično verigo na tanku, ki je strašansko brzela okrog.

Še eno minuto, je izgledalo, in ta plaz ognja in jekla bo pometel vse na svoji poti, srlo moštvo in orožje, topove in puške.

Makarenko je gledal naprej. Namršil obrvi, nikoli pa ni odmaknil oči in pogleda od sovražnih tankov. Potem, nenadoma se je postavil po koncu, se obrnil proti bateriji, ter zakričal s hripavim glasom: Možje Čapajeva polka, ogenj"! Brzo je zavzel svoje mesto pri topu. Kroglja je zadela čelado ter odžvižgala preko glave, ploha zemlje se mu je zapršila v obraz granata se je razpočila blizu — šrapnel pa je tulil mimo.

In fašistični tanki vedno bližje... Ali poročniku Makarenku se ni nikamor mudilo. Odločnost boriti se do zadnjega diha, volja do zmage, mrznja do fašistov, ga je napravilo popolnoma mirnega in odločnega.

Strel je zagrnel... prvi, drugi... tretji...

Vodeči tank je poskočil v zrak, nagnil se na stran, podrsel naprej nekoliko korakov ter obstal mrtev, le gost dim se je zavil iz razbitega stolpca. Skorob ob istem času, drugi tank je obstal, katerega je pokvaril četovodja Seliščev. Zadet naravnost in strel je odtrgal oklopno ploščo, da se je videlo mehanizem na znotraj. Tank je zagorel ter ga zavil v smrdelič dim in ogenj. Ampak fašisti niso odnehali napadati. Začeli so manevrirati, da s tem zmotijo sovjetsko topovsko posadko.

Druga poročnika Postolnikova topovi so prišli v akcijo. Težki topovi so zagrneli. Še dva fašistična tanka sta bila ustavljena v glušeči eksploziji.

Eden naših topničarjev je bil ranjen. Stisnil je zobe ter nadaljeval svoje delo s dobro merjenim ognjem. Mož poleg njega je bil skoro zakopan s ploho zemlje vržene v zrak od eksplozirajoče granate. Stresel je s sebe zemljo in zopet zavzel svoje mesto pri topu. Plameni so osmrdili topničarjeve obrvi, obrisal je solze z pestjo, rekoč: "Dal ti bom nekaj da se me boš zapomnil 'čistokrvni arjenec'...! Samo par sekund je vse to trajalo, a je izgledalo da traja že cele ure.

Obrazi mož so počrnili od strelnega prahu in potenja. Njih sreje so se oprijemale mokrih pleč in hrbta. Žeja jih je mučila, voda pa je bila precej daleč v stran. Požirali so suhi zrak.

Ni za minuto niso salve prenehale. Osem fašističnih tankov je bilo že razmetanih na sredi polja, zavutih z plamenom in dimom, deveti pa se je vrtel na mestu, ker mu je bila odstreljena gosenična veriga.

Vseeno dvajsetim tankom se je posrečilo da so prebili skozi. Vlekli so se na desno krilo Čapajevcev. Zopet je prišlo povelje: "Možje Čapajeva polka ogenj!"

Pehota je sedaj posegla vmes s puškami in ročnimi granatami, strojnimi in steklenicami napolnjenimi z gorečo tekočino. Niso čakali tankov da bodo prišli, tembolj so jim šli nasproti. Na mestu padlega tovariša, je takoj stopil drugi ter popolnil njegovo mesto. Vsi so se borili od polkovnega poveljnika do kuharja.

Ranjeni so ostali v vrstah po cele ure, donašali so municijo in ročne granate.

Nemška tehnika ni mogla streti junaškega odpora naših mož, ter vdanih patriotov, kateri so se ravnali po tradiciji njihovega slavnega junaka Čapajeva. Pehota je dodala še šest tankov tem devetim, ki so bili vničeni po topništvu.

Še en poskus fašistov da se prebijejo skozi v Sevastopol, je bil strl in zdrobljen. Nemški tanki so se začeli umikati. Čapajevci so bili na boljšem za en dan.

Bojevanje se ni ustavilo... V črnomodri noči Čapajevci so napravili ofenzivo. Mrzla do kosti preprihajoča burja je vlekla sem od morja. Obrisne baterije so grmele in rjovele. Granate so letele nad glavami naših mož.

Od časa do časa rjovenje težkih salv, ki jih je pošiljala Črnomska flota, je bilo slišati. Oski žarki žarometov so se križali na nebu. Iskali so nemška letala.

Možje so hiteli naprej nevzdržno...

Ko je bilo samo še okoli dvesto do tristo metrov do vrhu griča, so nemci odprli ogenj iz zakopnih možnarjev. Skozi jutrajni polsvit, kateri pride ravno pred zoro, je videl poročnik Rudenko, kako je desetina padla in se ustavila, kako so se druge počasi začele umikati. Bilo je potrebno da se jih ohrabri, da se jim vrne vera v njihovo moč. V plohi minkskih razstrelkov, je odhitel do njih. Njegova navzlost, ko so videli njegov odkritosrčni in pogumni obraz, je v kritičnem trenutku pomirila Rdečearmeje. Naenkrat je moštvo pozdravilo njegov čin in dve desetini ste zopet napredovali naprej.

Rudenko je bil ranjen. Trije možje su mu priskočili na pomoč. "Naprej"... je zapovedal. Bom že sam kako poskrbel za sebe... Poročnik si je obvezal rano sam, zavžil požirek iz steklenice, ter hitro dohitel stotnjajo, miren in vesel kot vedno in kakor bi se ne zgodilo ničesar.

Prva črta nemških zakopov, je bila vzeta. Rdeče armejski so gonili fašiste ven iz njihovih skrišališč čez skalovlje. Poročnik Rudenko se je veselil za svojo strjočino ter kosil sovražnika.

(Se nadaljuje prihodnjič)